

POGLAVJE 3

ŠTUDIJA PRIMERA VKLJUČEVANJA GLASBENO-PLESNIH DEJAVNOSTI V VRTCIH MONTESSORI: PREDNOSTI, SLABOSTI, PRILOŽNOSTI IN IZZIVI

ANA TINA JURGEC, MARUŠA LAURE

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
ana.jurgec1@um.si, marusa.laure@um.si

Na otroka osredinjen koncept vzgoje in izobraževanja omogoča otrokovo izpolnjevanje individualnih potreb. Povezovanje glasbe in plesa prav tako ustvarja edinstveno učno okolje, ki omogoča vsem otrokom, da sodelujejo, se povezujejo pri skupnih aktivnostih in razvijajo lastne potenciale. Namen naše raziskave je bil pridobiti uvid v značilnosti izvedbe glasbeno-plesnih dejavnosti v skupini otrok v vrtcu Montessori. Uporabili smo kvalitativno metodo raziskovanja, pri čemer smo podatke zbrali z analizo videoposnetkov glasbeno-plesnih dejavnosti v obliki analize SWOT. Izhajali smo iz opazovalnega protokola s petstopenjsko lestvico za ocenjevanje odziva skupine otrok na področju izraženega interesa, ustvarjalnosti, samostojnosti, avtonomije, plesnega in glasbenega doživljanja ter izražanja, ki smo ga oblikovali za namen raziskave. Naše ugotovitve prednosti, pomanjkljivosti, priložnosti in ovir izvedbe glasbeno-plesnih dejavnosti predstavljajo izhodišče za nadaljnje raziskave in izboljšave v pedagoškem pristopu montessori ter za boljše razumevanje otrokovega doživljanja in izražanja v okviru glasbeno-plesnih dejavnosti.

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.1.2024.3](https://doi.org/10.18690/um.pef.1.2024.3)

ISBN
978-961-286-839-0

Ključne besede:
pristop montessori,
glasba,
ples,
predšolsko obdobje,
vrtci

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

CASE STUDY OF INTEGRATING MUSIC AND DANCE ACTIVITIES IN MONTESSORI PRESCHOOLS: STRENGTHS, WEAKNESSES, OPPORTUNITIES, AND THREATS

ANA TINA JURGEC, MARUŠA LAURE

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
ana.jurgec1@um.si, marusa.laure@um.si

Keywords:

montessori approach,
music,
dance,
early childhood education,
preschools

The child-centered concept of education and upbringing enables the child to fulfill their individual needs. The combination of music and dance also creates a unique learning environment that allows all children to participate, engage in common activities, and develop their own potential. The purpose of our study was to gain insight into the specifics of implementing music and dance activities in a Montessori kindergarten classroom. We used a qualitative research method and collected data by analyzing video recordings of music and dance activities in the form of a SWOT analysis. We based our observations on an observation protocol with a five-point scale to assess children's responses to expressed interest, creativity, independence, autonomy, dance, and musical experience and expression, which we developed for the purpose of the study. Our findings about the strengths, weaknesses, opportunities, and barriers to implementing music and dance activities serve as a starting point for further research and improvement of the Montessori educational approach and for a better understanding of children's experiences and expression in music and dance activities.

1 Uvod

Dandanes je ključno aktivno spodbujanje razvoja otrokovega izražanja in doživljanja, saj omogoča celostno rast in razcvet njegovih edinstvenih potencialov. V skladu s humanistično-konstruktivističnimi pogledi je pedagogika montessori eden izmed pristopov, ki se osredotočajo na otroka kot posameznika in mu omogočajo, da se razvija v spodbudnem okolju, ki je prilagojeno njegovim potrebam. Eden ključnih elementov okolja montessori je visoka raven avtonomije otrok, ki jim omogoča spontano učenje. Otroci imajo svobodo raziskovanja pripravljenega okolja, gibanja, izbire dejavnosti in časa. Otroka lahko tako v procesu učenja celostno, miselno in čustveno aktiviramo.

Pomembno je, da si otrok izkušnje pridobiva predvsem z lastno aktivnostjo, ki izhaja iz njegove želje po raziskovanju. Pri svojem delu si zastavlja vprašanja in išče odgovore na vprašanja o ljudeh, materialih, dogodkih in zamislih, ki vzbudijo njegovo radovednost. Prav tako oblikuje nove strategije za reševanje problemov, ki nastajajo na poti do ciljev (Hohmann in Weikart, 2005).

Večina literature o gibanju – plesu v pedagogiki montessori vključuje področje glasbe: »Najbolj privlačen glasbeni element za majhne otroke je ritem, naravni odziv na ritem pa gibanje. Telo je otrokov prvi inštrument, skozi katerega se doživlja in interpretira glasbo.« (Montessori, 1988)

Povezovanje glasbe in giba ustvarja edinstveno učno okolje, ki spodbuja celostni razvoj otrok, razvija njihovo kreativnost, samostojnost in senzorično zavedanje ter spodbuja ljubezen do glasbe in gibanja že v zgodnjem otroštvu. Glasba omogoča otroku različne izrazne možnosti v integraciji s plesno vzgojo. Povezovanje glasbe in plesa temelji tudi na misli Carla Orffa, ki pravi: »Osnovna glasba ni glasba sama po sebi. Povezana je z gibanjem, plesom in govorom. Je glasba, ki jo lahko vsak otrok doživi ne samo kot poslušalec, ampak tudi kot soigravec.« (Orff, 1964)

Otroci skozi lastno telo in gibalni izraz razvijajo kognitivne, socialne, čustvene in motorične sposobnosti, kar krepi (spodbuja) njihovo celostno razumevanje sveta. Ples odpira vrsto možnosti za učenje skozi telesno izkušnjo, saj pogosto vključuje senzorične procese, socialno interakcijo, različne načine refleksije, ustvarjalne

processe in omogoča povezovanja nesimbolnih, multimodalnih občutkov s simbolnimi informacijami (Antilla, 2018).

Zato smo se odločili, da bomo raziskali, kakšne so prednosti, pomanjkljivosti in priložnosti izvajanja glasbeno-plesnih dejavnosti v okolju montessori.

V teoretičnih izhodiščih najprej predstavljamo pristop montessori, nato se osredotočamo na povezovanje glasbe in plesa. Poglavlje teoretičnih izhodišč pa sklenemo z opredelitvijo namena naše raziskave.

1.1 Pristop montessori

Pedagogika montessori je na otroka osredinjen pristop vzgoje in izobraževanja, ki poudarja edinstven potencial vsakega otroka ter temelji na njegovi avtonomiji in razvoju v spodbudnem okolju, posebej pripravljenem za izpolnjevanje individualnih potreb (Lillard, 2017). Pripravljenost okolje tako obsega vse, kar je za otroka pripravljeno ob zavedanju njegovih individualnih značilnosti in potreb (Kordeš Demšar, 2006).

Pristop montessori je bil razvit na osnovi sistematičnega opazovanja otrok in zaradi opiranja na metode, ki temeljijo na dokazih (Isaacs, 2014), velja za znanstveni pristop k vzgoji in izobraževanju. Osredotoča se na celotni učni proces in razvoj otrok in ne le na proces poučevanja.

Velik poudarek daje izkoriščanju prednosti sodelovalnega učenja, ki se tesno povezuje s teorijo o proksimalnem razvoju Vigotskega. Gre za razdaljo med trenutno razvojno stopnjo, kot je določena z neodvisnim reševanjem problemov, in stopnjo potencialnega razvoja, ki je določena z reševanjem problemov pod vodstvom odraslih ali v sodelovanju z bolj sposobnimi vrstniki (Vigotsky, 1978). Oddelki vrtcev montessori so s tem namenom starostno heterogeni; v skupini prvega starostnega obdobja so otroci do treh let, v skupini drugega starostnega obdobja pa otroci med 3. in 6. letom starosti.

1.1.1 Avtonomija

Bistveni element okolja montessori, ki omogoča spontano učenje otrok, je avtonomija. Montessori (2006) je avtonomijo otroka videla kot pomemben del pri razvoju otrokove samoregulacije. Za edinstven razvoj vsakega posameznika otroci potrebujejo svobodo znotraj meja pri raziskovanju ugodnega okolja, posebej pripravljenega za zadovoljevanje njihovih razvojnih in individualnih potreb. Otroci imajo tako v vrtcih montessori možnost svobodnega gibanja po prostoru, izbire dejavnosti, prostora, kjer jih bodo izvajali, s kom in koliko časa. Visoko raven avtonomije otrok omogoča tudi organizacija prostora. Vrtčevski prostori so opremljeni z odprtimi policami z didaktičnimi materiali, ki so vedno dostopni in pripravljeni za uporabo. Didaktični materiali imajo pomembno vlogo pri uresničevanju samostojnega učenja v vrtcih montessori, saj otrokom pomagajo pri razvoju in samoizgradnji (Montessori, 2006) s tem, da jim ponujajo dražljaje, ki ujamejo njihovo pozornost in začenejajo proces koncentracije (Lillard, 2011).

1.1.2 Gibanje in kognicija

Pristop montessori temelji na aktivni vlogi otrok v vzgojno-izobraževalnem procesu. Aktivno učenje uresničujejo tudi s poudarjanjem pomena povezanosti kognicije z gibanjem. Gibanje predstavlja bistven element kognitivnega razvoja ter spodbuja mišljenje in učenje (Bjorklund, 2022). Pogled Montessori (2006) na gibanje in mišljenje je v skladu s teorijo o utelešeni kogniciji (ang. embodied cognition), ki opisuje, da njene številne značilnosti oblikujejo vidiki celotnega telesa (Rathunde, 2009). Nekatere študije nakazujejo, da sta učenje in razvoj učinkovitejša, ko sta utelešena (Pouw idr., 2014). S tem namenom je v vrtcih in šolah montessori prisotnih veliko aktivnosti, ki otrokom ponujajo priložnosti za rokovanje s predmeti (Program osnovne šole montessori, b. d.).

1.1.3 Interes in motivacija

Interes je opredeljen kot psihološko stanje, ki vključuje »osredotočeno pozornost, povečano kognitivno delovanje, vztrajnost in čustveno vpletenost« (Lillard, 2017, str.). V pristopu montessori ni odrasli tisti, ki ve, kaj je za otroka najboljše, temveč se daje večji pomen in vlogo v vzgojno-izobraževalnem procesu samemu otroku, ki dejansko gre skozi ta razvoj (Lillard, 2011). Posledično je otrokom v vrtcih

montessori omogočeno, da sledijo svojim interesom in imajo možnost izbire lastne dejavnosti. Pristop montessori je zasnovan v skladu z načeli teorije samodoločnosti (Lillard, 2019; Ryan in Deci, 2000), ki opisuje tri osnovne prirojene psihološke potrebe za motivirano delovanje posameznikov: avtonomija, kompetentnost in povezanost oz. pripadnost. V okoljih montessori imajo otroci visoko stopnjo avtonomije. Ta svoboda jim omogoča izpolnjevanje svojih potreb po povezanosti oz. pripadnosti v naravnem socialnem okolju in zagotavljanje pogojev, ki spodbujajo interakcije med otroki (Lillard, 2019). Potreba po občutku kompetentnosti se pri otrocih izpolnjuje, ko imajo priložnost izbire dejavnosti, ki ustreza težavnostni stopnji.

1.1.4 Vloga vzgojitelja

V vrtcih montessori vzgojitelji otrokom podajajo znanja in jih obravnavajo kot aktivne in enakovredne udeležence v učnem procesu (Isaacs, 2018). Ključnega pomena je spoštovanje otrokovih odločitev in zaupanje v njihove sposobnosti odločanja (Lillard, 2011). Poleg tega vzgojitelj z lastnim vedenjem in delovanjem postavlja zgled, ki otrokom služi kot usmeritev in navdih pri lastni dejavnosti.

1.2 Glasba in ples

Glasba je umetnost, ki ne obstaja brez gibanja, saj je gibanje, ples eden od univerzalnih človeških odzivov na glasbo. Ko predvajamo glasbo, aktiviramo svoje telo, občutke in misli. Naše vedenje, občutki in intersubjektivne interakcije lahko vplivajo na našo glasbeno izkušnjo (Juntunen, 2017).

Glasba in ples predstavljata, še posebej v obdobju otroštva, nedeljivo celoto, saj obstaja povezava med glasbenimi dražljaji in gibalnimi odzivi. Gibalni odziv na glasbo je lahko samo preprosto pozibavanje ali stopanje nazaj in naprej, lahko pa je tudi zahtevnejši gibalni izraz (Fitch, 2016), ki omogoča globlje občutenje in doživljanje glasbe (Galikowska-Gajewska, 2016).

Zato je pomembno, da vzgojitelj prepozna gibalno učinkovite vsebinske in zvokovne lastnosti skladbe ter na tej osnovi izbere ustrezno vrsto plesne dejavnosti.

Tako kot številni znani glasbeni pedagogi (Dalcroze, Kodaly, Orff, Suzuki), ki so v proces poučevanja glasbe vključevali tudi gibanje, Nijs in Bremmer (2019) poudarjata, da je utelešeno učenje glasbe raziskovalna paradigma, ki preučuje, kako gibanje vpliva na naše zaznavanje, občutenje, doživljanje in razumevanje glasbe. Proces glasbenega ustvarjanja je lahko rezultat aktivnega povezovanja gibanja z glasbo (Leman, 2016). S poslušanjem, plesom ali izvajanjem glasbe se ustvari odnos zvok-premik-namen, ki tok zvokov preoblikuje v smiselno glasbeno izkušnjo (Nijs in Bremmer, 2019).

Vključevanje smiselnih telesnih gibalnih izkušenj v proces učenja glasbe pomaga izboljšati in okrepiti glasbeno zaznavanje, poslušanje, razumevanje in izražanje, pa tudi ozavestiti telesne razsežnosti in zahteve umetniškega izvajanja, razviti telesne spretnosti in okrepiti občutek lastne vrednosti (Juntunen in Hyvönen, 2004).

Tako lahko otrok preko različnih plesnih dejavnosti izraža izvenzglasbene vsebine (vsebinsko pesmi), doživetja glasbenih del (čustva, razpoloženja v pesmi, značaj pesmi) in posamezne značilnosti zvoka (ritem, hitrost, dinamiko, višino, trajanje, barvo).

S pomočjo gibanja, plesa se otroci v večji meri poglobijo v glasbene elemente in strukturo glasbe. Ritem kot glasbeni element je v tesni povezavi z gibanjem. Že dojenčki se z ritmičnim gibanjem odzivajo na glasbo (Zentner in Eerola, 2010). Derm idr. (2001) menijo, da je ritmična sposobnost sposobnost izvajanja serije nadzorovanih, ponavljajočih se gibalnih dejavnosti, ki zahtevajo prostorsko in časovno natančnost. Prav tako pa gibanje pomaga pri dožemanju metričnega utripa glasbe.

Doživljanje in zaznavanje glasbe je ključni element, ki pomeni osnovo za plesno izražanje in scensko podobo. Izbiramo glasbo, s katero vplivamo na razvoj ritmičnega posluha, glasbenega pomnjenja, usmerjene pozornosti, občutka za ritem, dožemanja tempa, glasnosti, trajanja. Posamezni elementi, kot npr. glasbeni tempo in ritem, vplivajo na tempo, ritem in občutek gibanja (Sokovikova, 2017).

Galikowska-Gajewska (2017) kot izrazno sredstvo izpostavi tudi ton kot element gibalnega izraza in na določenih glasbenih primerih prikaže gibalno interpretacijo ob upoštevanju različnih lastnosti tona (barva, višina, trajanje in glasnost).

Izbor glasbenih del, ki jih želimo povezati s plesnim izrazom, pa moramo prilagoditi tudi starostni stopnji otrok in njihovim predhodnim izkušnjam. Prav tako moramo upoštevati umetniško vrednost glasbenih del, raznolikost glasbenih vsebin, splošni, glasbeni in gibalni razvoj otrok ter interes. Aktivno poslušanje glasbe usmerja otroka k poustvarjanju glasbenih vsebin v notranji predstavi. Otrok želi svoja doživetja glasbenega dela ali zvočne predstave tudi gibalno izraziti.

V predšolskem obdobju spodbujamo otroka predvsem k uporabi lastnega naravnega giba, ki izhaja iz njegovega notranjega doživljanja in izražanja. Ob tem pa ga vodimo k raziskovanju različnih elementov plesa, kot so energija, prostor in čas (Kaufman in Ellis, 2007). Poudarek je na spontanosti, svobodi, izvirnosti in individualnosti v različnih gibalnih situacijah, v katerih posameznik razvija lastni gibalni izraz (Joyce, 1994). Gre torej za individualiziran pristop, kjer vsak otrok uporablja svoje telo za reševanje različnih gibalnih nalog in kjer je naloga vzgojitelja, da se odziva na individualne potrebe otrok.

1.3 Namen raziskave

Literatura, ki obravnava področje glasbeno-plesnih dejavnosti v vrtcih montessori, je tako v slovenskem kot tudi v tujini izjemno redka. V pedagogiki montessori se pojavlja velika potreba po obogatitvi omenjenega področja. S tem namenom je v okviru diplomskega dela (Novak in Vogrinec, 2023) nastalo 9 glasbeno-plesnih dejavnosti, ki so bile oblikovane na podlagi didaktičnih smernic montessori ter aktualnih spoznanj didaktike glasbe in plesa. Izhodišče za načrtovanje glasbeno-plesnih dejavnosti so predstavljali didaktični materiali (črta; kopno, voda, zrak; geometrijska omara; planeti; rožnati stolp; omara za liste, življenjski krog fižolčka) iz okolja montessori, ki so bili izbrani na podlagi možnosti povezovanja s področji glasbe in plesa. Uporabljene so bile različne metode in oblike dela, pri sami izvedbi pa je bil poudarek predvsem na glasbeno-plesnem doživljanju in izražanju otrok.

Namen naše raziskave je pridobiti uvid v značilnosti izvedbe glasbeno-plesnih dejavnosti v skupini otrok v vrtcu montessori. Pedagogika montessori je na otroka osredinjen koncept vzgoje in izobraževanja, v katerem ima ključno vlogo negovanje in spodbujanje interesa, ustvarjalnosti, samostojnosti ter avtonomije otroka. Ugotoviti želimo, kakšni so opaženi učinki izvedbe glasbeno-plesnih dejavnosti v skupini otrok v vrtcu montessori z vidika izraženega interesa, ustvarjalnosti,

samostojnosti, avtonomije, plesnega izražanja ter glasbenega doživljanja in izražanja otrok. Z željo po izboljšavi prakse želimo identificirati prednosti, slabosti, izzive in priložnosti vključevanja glasbeno-plesnih dejavnosti v vrtce montessori. Na podlagi proučitve odzivov otrok želimo izdelati priporočila za nadaljnje načrtovanje in izvajanje glasbeno-plesnih dejavnosti v vrtcih montessori.

2 Metodologija

Uporabili smo kvalitativno metodo raziskovanja, pri čemer smo se zgledovali po pedagoško-fenomenološki videoanalizi (ang. Pedagogical-Phenomenological Video Analysis (PPVA)) (Rödel, 2020).

2.1 Raziskovalna vprašanja

Zastavili smo si naslednja raziskovalna vprašanja:

- Kakšni so opaženi učinki izvedbe glasbeno-plesnih dejavnosti v skupini otrok v vrtcu montessori z vidika izraženega interesa, ustvarjalnosti, samostojnosti, svobode, plesnega in glasbenega doživljanja ter izražanja?
- Kakšne so prednosti, pomanjkljivosti, priložnosti in ovire pri izvedbi glasbeno-plesnih dejavnosti v skupini otrok v vrtcu montessori?

2.2 Udeleženci

Udeležence raziskave je predstavljala heterogena skupina otrok drugega starostnega obdobja iz vrtca Montessori in dve študentki predšolske vzgoje, ki sta v omenjeni skupini izvajali glasbeno-plesne dejavnosti v okviru diplomskega dela.

2.3 Merski instrumentarij

Za namen naše raziskave smo oblikovali opazovalni protokol s petstopenjsko lestvico za ocenjevanje odziva skupine otrok na področju izraženega interesa, ustvarjalnosti, samostojnosti, avtonomije, plesnega izražanja ter glasbenega doživljanja in izražanja.

Prav tako smo uporabili analizo SWOT, s katero smo raziskali primer dobre prakse učenja skozi glasbo in gib v vrtcih montessori. Analiza SWOT zajema ocenjevanje notranjih (prednosti in slabosti) in zunanjih (priložnosti in tveganja) dejavnikov med analizo stanja in strateškim načrtovanjem (Wehrich, 1982).

Uporaba analize SWOT nam je omogočila opredelitev prednosti, pomanjkljivosti, priložnosti in ovir.

2.4 Postopek zbiranja podatkov

Podatke za analizo smo zbrali z analizo videoposnetkov v obliki analize SWOT. Analiza videoposnetkov je potekala v programu za kvalitativno analizo Atlas.ti.

3 Rezultati

Tabela 1 predstavlja rezultate ocenjevalne lestvice odzivov skupine otrok na področju izraženega interesa, ustvarjalnosti, samostojnosti, avtonomije, plesnega in glasbenega doživljanja ter izražanja.

Tabela 1: Ocena intenzitete odzivov

	Intenziteta odzivov				
	1 ni izkazan	2 nizek	3 srednji	4 visok	5 zelo visok
Interes	1	/	/	1	7
Ustvarjalnost	1	1	1	3	3
Samostojnost	1	1	/	2	5
Avtonomija	1	1	2	/	5
Plesno doživljanje in izražanje	/	1	2	2	4
Glasbeno doživljanje in izražanje	1	2	1	1	4

Opomba: V tabeli je prikazano število didaktičnih enot, pri katerih so bili zaznani posamezni odzivi.

Ocene intenzitete odzivov na področju interesa, ustvarjalnosti, samostojnosti, avtonomije, plesnega in glasbenega doživljanja ter izražanja so večinoma bile visoke ali zelo visoke, zato smo jih uvrstili pod prednosti izvedbe glasbeno-plesnih dejavnosti v skupini otrok v vrtcu Montessori.

Tabela 2 prikazuje predstavitev prednosti, pomanjkljivosti, ovir in priložnosti izvedbe glasbeno-plesnih dejavnosti.

Tabela 2: Prednosti, pomanjkljivosti, ovire ter priložnosti izvedbe glasbeno-plesnih dejavnosti

Prednosti	Pomanjkljivosti
Interes	Občutljivost in odzivnost vzgojitelja na doživljanje glasbe otrok
Ustvarjalnost	Materialne spodbude
Samostojnost	Oprema
Avtonomija	
Plesno doživljanje in izražanje	
Glasbeno doživljanje in izražanje	
Spodbudno delovanje vzgojitelja	
Priložnosti	Ovire
Kontinuiteta glasbeno-plesnih dejavnosti	Termin izvedbe glasbeno-plesnih dejavnosti
Možnosti za nadgradnjo glasbeno-plesnih dejavnosti	Pripravljeno okolje za glasbeno-plesne dejavnosti
	Prezahtevnost vsebinskih motivov
	Zadržanost otrok pri individualnem pristopu

3.1 Prednosti

Tabela 3: Prednosti izvedbe glasbeno-plesnih dejavnosti

Tema	Kategorije	Kode
Prednosti	Interes (25)	Opazen je interes otrok za gibalno izražanje (9)
		Otroci izrazijo željo za še eno ponovitev (2)
		Otroci se začnejo spontano sami gibati že pred začetkom (1)
		Otroci motivirano sodelujejo v pogovoru (6)
		Otroci povedo, da jim je dejavnost všeč (1)
		Pri nalogi se otroci zabavajo (6)
	Ustvarjalnost (20)	Improvizirajo izvorne gibalne motive, ki ne vsebujejo elementov posnemanja ali ponavljanja že videnega (7)
		Otroci neodvisno oblikujejo gibalne motive brez posredovanja vzgojitelja (7)
		Njihovo gibanje je sproščeno in nezadržano, kar se odraža v spontanosti gibalnega izraza (6)
	Samostojnost (33)	Otroci samostojno, brez dodatne spodbude, posnemajo gibanje vzgojitelja (2)
		Otroci samostojno raziskujejo material (7)
		Otroci samostojno uporabljajo različne nivoje gibanja (7)
		Otroci sami najdejo gibalno rešitev za nalogo (9)

Tema	Kategorije	Kode
	Avtonomija (21)	Otroci samostojno povezujejo vsebinske motive z gibalnimi motivi (8)
		Otroci imajo možnost, da se odločijo, kako se bodo gibali (7)
		Otroci imajo avtonomijo, kljub temu pa se ohranja nadzor nad potekom dejavnosti (9)
		Ko otrok izrazi, da ne želi sodelovati, ima to možnost (3)
		Pri individualni dejavnosti se preostali otroci spontano odločijo za sodelovanje v dejavnosti (2)
	Plesno doživljanje in izražanje (36)	Prisotni so odnosi v gibanju posameznika v odnosu do sebe in skupine (8)
		Otroci pri gibalnem izražanju uporabljajo različne nivoje (7)
		Otroci pri gibanju uporabljajo prostor (7)
		Otroci povezujejo vsebino z gibalnimi motivi (8)
		Ustrezna dolžina posameznih gibalnih nalog (6)
	Glasbeno doživljanje in izražanje (30)	Ob poslušanju glasbe otroci doživijo vsebino skladbe (7)
		Intenziteta glasbe je povezana z glasnostjo otrok (2)
		Otroci besedno izražajo doživetja in predstave glasbenega dela (6)
		Otroci gibalno izražajo predstave in doživetja glasbenega dela (7)
		Glasbeno delo omogoča individualni ritem gibanja (1)
		Otroci povežejo intenziteto glasbe z intenziteto giba (7)
	Spodbudno delovanje vzgojitelja (50)	Podaja jasna navodila (9)
		Uporablja primeren ton glasu (9)
		Se otrokom zahvali (7)
		Daje možnost vsakemu otroku, da se izrazi (7)
		Ne prepoveduje otrokom, temveč jih seznanja s posledicami (3)
Pri individualni dejavnosti dopušča drugim otrokom, da se vključujejo (1)		
Vsebinsko dejavnosti povezuje s predznanjem otrok (7)		
Modelira primerno delovanje otrok (7)		

Interes

Otroci so pri skoraj vseh glasbeno-plesnih dejavnostih aktivno sodelovali in izražali visoko ali zelo visoko stopnjo interesa. Slednje smo ocenili na podlagi opaženih kazalnikov, ki jih predstavljamo v nadaljevanju.

Otroci so se z zanimanjem vključevali v dejavnosti. Pri nekaterih dejavnostih so se spontano začeli gibati že pred samim začetkom glasbe, kar kaže na veliko željo po gibanju. Visoko mero motiviranosti so izražali tudi med pogovorom z vzgojiteljem, bili so zelo odzivni na navodila. Pri gibalnem izražanju niso potrebovali dodatnih

vzgojiteljevih spodbud. Nekatere dejavnosti so želeli večkrat ponoviti. Pri nekaterih dejavnostih so svoje navdušenje tudi besedno izrazili.

Pri eni izmed dejavnosti interesa otrok ni bilo mogoče zaznati. Razlog bi se morda lahko skrival v terminu izvedbe glasbeno-plesne dejavnosti, saj je bila, v nasprotju z drugimi, izvedena v popoldanskem času.

Ustvarjalnost

Kljub začetni zadržanosti pri nekaterih glasbeno-plesnih dejavnostih so otroci pokazali izvirne gibalne motive. Ta sproščenost jim je omogočila, da so izvirno ustvarjali raznolike gibalne motive. Pri večini dejavnosti ni bilo opaziti posnemanja drugih otrok. Gibanje je izhajalo iz otrok, saj je bilo opaziti, da so imeli drugačno predstavo giba kot vzgojitelj.

Samostojnost

Pri izvedbi dejavnosti smo opazili visoko stopnjo samostojnosti otrok. Otroci so samostojno raziskovali materiale in večkrat samostojno našli gibalne rešitve nalog. Brez dodatne spodbude vzgojitelja so vsebine povezovali z gibanjem in pri plesnem izražanju uporabljali različne nivoje.

Nekatere dejavnosti so zaradi svoje narave zasnovane vsebovale več vodenja vzgojitelja, posledično smo zato opazili nižjo mero samostojnosti otrok.

Avtonomija

Okolje montessori je otrokom omogočalo veliko mero avtonomije, ki se je kazala na različnih področjih. Predvsem bi poudarili možnost otrok, da so se lahko sami odločili, ali želijo sodelovati pri glasbeno-plesnih dejavnostih. Tisti, ki se za sodelovanje sprva niso odločili, so najprej opazovali dejavnost, večkrat pa so se nato pridružili tudi sami. Nekatere dejavnosti so bile oblikovane v individualni obliki, vendar so imeli tudi preostali otroci možnost vključitve, če so si to želeli. Vzgojitelj jim je dopuščal svobodo tudi, ko so se razživali, hkrati pa ohranjal nadzor nad potekom dejavnosti. Otrokom ni prepovedoval, ampak jih je seznanjal z logičnimi posledicami njihovih dejanj. Vsak otrok je imel možnost izraziti svoje mnenje.

Nekatere dejavnosti so bile zasnovane na metodi vodenja, ki otrokom ni dopuščala večje mere svobode, bodisi pri gibanju in samostojni izbiri otrok.

Plesno doživljanje in izražanje

Pri plesu so se kazale tudi prednosti skupinskega dela, ki so se odražale v skupinski dinamiki, odnosih v gibanju, sodelovanju med otroki, skupnem ustvarjanju. Prihajalo je do spontanega povezovanja, stika med otroki, ki so skupaj iskali gibalne rešitve nalog. Uporabljali so elemente plesa, kot so prostor in različni nivoji pri gibanju, ter jih povezovali z vsebino.

Glasbeno doživljanje in izražanje

Izbor glasbe je bil smiselno povezan z vsebino dejavnosti. Otroci so ob pozornem poslušanju glasbe doživljali njeno vsebino. Svoja doživetja in predstave glasbenih del so izražali na različne načine, tako besedno kot tudi gibalno. Odzivali so se na glasbene elemente, kot so ritem, dinamika in tempo. Intenziteto glasbe so uspešno povezovali z intenziteto gibanja. Pri dejavnosti hoje po črti je glasba otrokom omogočala individualni ritem gibanja.

Spodbudno delovanje vzgojitelja

Vzgojitelj je podajal jasna navodila in otroke spodbujal. Uporabljal je umirjen ton glasu, otrokom je prisluhnil, omogočal dialog, prilagajal se je njihovim potrebam in njihovi razvojni stopnji ter jih enakovredno obravnaval. S svojim zgledom je modeliral pričakovano delovanje otrok.

3.2 Pomanjkljivosti

Tabela 4: Pomanjkljivosti izvedbe glasbeno-plesnih dejavnosti

Tema	Kategorije	Kode
Pomanjkljivosti	Občutljivost in odzivnost vzgojitelja na doživljanje glasbe otrok (2)	Vzgojitelj bi lahko spremenil glasbo, če opazi, da je preveč intenzivna glede na trenutno čustveno stanje otrok (1)
		Izbor glasbe naj sledi odzivom otrok (1)
	Materialne spodbude (4)	Povezava z materiali bi lahko bila bolj izpostavljena (3)

Tema	Kategorije	Kode
		Smiselno bi bilo uporabiti material montessori: omara z listi (1)
	Oprema (2)	Ohlapna oblačila ne omogočajo nazornega prikaza gibalnih motivov (2)

Občutljivost in odzivnost vzgojitelja na doživljanje glasbe otrok

Pri eni izmed dejavnosti smo opazili, da je bilo doživljanje glasbe za otroke preveč intenzivno in jih je odvrnilo od vsebine dejavnosti. V tem primeru je dobro, da je vzgojitelj na to pozoren in odziven, tako da že med izvedbo dejavnosti izbere glasbo, ki je v tistem trenutku prilagojena doživljanju otrok.

Materialne spodbude

Pri nekaterih dejavnostih smo opazili, da bi lahko bila povezava med materiali in glasbeno-plesnimi dejavnostmi še bolj izpostavljena.

Oprema

Pri izvedbi dejavnosti imajo pomembno vlogo tudi ustrezna oblačila vzgojitelja, za katera ni priporočljivo, da so pretirano ohlapna, ker ne omogočajo nazornega prikaza gibalnih motivov, zato demonstracija ni tako učinkovita.

3.3 Ovire

Tabela 5: Ovire pri izvedbi glasbeno-plesnih dejavnosti

Tema	Kategorije	Kode
Ovire	Termin izvedbe glasbeno-plesnih dejavnosti (2)	Opaziti je, da otroci niso tako zbrani kot pri dejavnostih, ki so bile izvedene dopoldne (1)
		Dejavnost bi lahko izvedli ob drugi priložnosti (1)
	Pripravljeno okolje za glasbeno-plesne dejavnosti (11)	Prostor je premajhen (6)
		Ker je premalo prostora, prihaja do prerivanja (3)
		Razporeditev odraslih po prostoru (1)
		Moteči dejavniki iz okolice sobe (1)
	Prezahtevnost vsebinskih motivov (2)	Vsebinski motivi so prezahtevni (1)
		Otroci niso gibalno izrazili vsebine (1)
	Zadržanost otrok pri individualnem pristopu (1)	Pri individualni obliki dela je otrok bolj zadržan (1)

Termin izvedbe glasbeno-plesnih dejavnosti

Opazili smo, da otroci pri eni dejavnosti niso bili tako zbrani kot pri drugih. Glede na to, da je bila ta dejavnost, v nasprotju z drugimi, izvedena v popoldanskem terminu, predvidevamo, da bi razlog za nižjo zbranost otrok lahko predstavljal termin izvedbe.

Pripravljeno okolje za glasbeno-plesne dejavnosti

Velikost prostora

Večina glasbeno-plesnih dejavnosti je bila izvedena v sobi skupine, ki je otroke nekoliko prostorsko omejevala pri plesnem izražanju. Tiste dejavnosti, ki so bile izvedene v telovadnici, so otrokom omogočale več svobode pri gibalnem izrazu.

Moteči dejavniki

Za uspešno izvedbo dejavnosti je v prostoru treba poskrbeti tudi za primerno zvočno okolje, ki otrokom omogoča zbranost in osredotočenost na dejavnost. Pri eni dejavnosti je visoka raven zvoka iz okolice sobe predstavljala moteči dejavnik, ki je negativno vplival na zbranost otrok.

Prezahtevnost vsebinskih motivov

Pri plesnem izražanju je izbira vsebinskih motivov povezana z izkušnjami in razvojem otrok. Pri eni izmed dejavnosti smo opazili, da so bili vsebinski motivi za otroke prezahtevni, saj so jih s težavo povezovali z gibalnimi motivi.

Zadržanost otrok pri individualnem pristopu

Ena izmed dejavnosti je bila zasnovana v individualni obliki in opazili smo, da je bil otrok bolj zadržan kot v primeru, ko je plesno ustvarjanje potekalo v skupini.

3.4 Priložnosti

Tabela 5: Ovire pri izvedbi glasbeno-plesnih dejavnosti

Tema	Kategorije	Kode
Priložnosti	Kontinuiteta glasbeno-plesnih dejavnosti (3)	Po nekaj izvedenih glasbeno-plesnih dejavnostih so otroci bolj sodelovali (3)
	Možnosti za nadgradnjo glasbeno-plesnih dejavnosti (10)	Samostojna izvedba dejavnosti otrok (4)
		Povezava s preostalimi materiali montessori (3)
		Povezava z drugimi področji dejavnosti (3)

Kontinuiteta glasbeno-plesnih dejavnosti

Pri glasbeno-plesnem doživljanju in izražanju je pomembno, da so otroci redno izpostavljeni dejavnostim, preko katerih si pridobivajo dragocene izkušnje, ki jim omogočajo nadaljnji razvoj na tem področju.

Možnosti za nadgradnjo glasbeno-plesnih dejavnosti

Kadar so otroci uspešno izvedli vodeno plesno dejavnost, bi jim vzgojitelj lahko omogočil, da dejavnost izvedejo še sami, brez njegove spodbude. Slednje bi lahko prispevalo k večji meri svobode in posledično k samostojnosti. Poleg tega bi to lahko predstavljalo tudi nadgradnjo dejavnosti.

Opazili smo, da izvedene dejavnosti predstavljajo izhodišče za nadaljnje možnosti povezave glasbeno-plesnih dejavnosti z vsebinami in didaktičnimi materiali iz okolja montessori. Glasbeno-plesne dejavnosti bi lahko povezali še z drugimi področji dejavnosti in poiskali tiste didaktične materiale, ki omogočajo tovrstno povezovanje.

4 Diskusija

Cilj naše raziskave je bil odgovoriti na raziskovalna vprašanja, povezana z izvedbo glasbeno-plesnih dejavnosti v vrtcih montessori. Zanimalo nas je, kakšni so opaženi učinki izvedbe glasbeno-plesnih dejavnosti v skupini otrok v vrtcu Montessori z vidika izraženega interesa, ustvarjalnosti, samostojnosti, svobode, plesnega in glasbenega doživljanja ter izražanja otrok.

Ugotavljamo, da so otroci pri glasbeno-plesnih dejavnostih izkazali izrazito stopnjo interesa in motivacije, kar je mogoče opaziti v njihovem spontanem gibanju, odzivnosti na navodila in želji po ponovitvi dejavnosti. To obnašanje otrok bi lahko bilo deloma razloženo z nekaterimi študijami, ki nakazujejo, da je glasba povezana z globokimi občutki ugodja (Barrett in Janata, 2016; Blood in Zatorre, 2001; Loersch in Arbuckle, 2013). Ta povezanost naj bi izhajala iz njenega vpliva na stimulacije, ki so povezane s preživetjem, socialnimi nagoni in aktivacijo možganskih vezij, odgovornih za nagrajevanje. Zato otrokova visoka stopnja zavzetosti in odzivnosti pri glasbeno-plesnih dejavnostih verjetno ne odraža le njegovega osebnega zanimanja, temveč tudi globljo nevrološko povezanost z glasbo. Za dejavnost, pri kateri je bila stopnja izražene interesa nižja, bi razlog za to lahko našli v neustreznem terminu izvedbe. Slednje kaže na pomembno vlogo premišljenega načrtovanja dejavnosti in upoštevanja ter prilagajanja potrebam otrok.

Kljub začetni zadržanosti so otroci pri večini glasbeno-plesnih dejavnosti izkazali visoko mero ustvarjalnosti, saj so samostojno ustvarjali raznolike gibalne motive brez posnemanja drugih. Pomembnost utelešenega gibanja in interaktivne igre kot sredstva za spodbujanje ustvarjalnega mišljenja v zgodnjem otroštvu poudarjajo tudi nekatere nedavne študije. Frith idr. (2019) v sistematičnem preglednem članku izpostavljajo izsledke številnih razvojnih raziskav, ki nakazujejo na to, da naj bi utelešeno gibanje spodbujalo telesne interakcije, ki vplivajo na kognitivne procese, na katerih temeljita ustvarjalno mišljenje in vedenje. Tovrstne dejavnosti lahko dopolnjujejo tradicionalne oblike spodbujanja ustvarjalnosti, saj so majhni otroci morda bolj nagnjeni k temu, da svoje notranje misli in izkušnje izražajo z gibanjem kot zgolj z jezikom.

Okolje montessori je otrokom zagotavljalo visoko stopnjo avtonomije, da so se lahko sami odločali, ali želijo sodelovati v glasbeno-plesnih dejavnostih, opazovati ali se kasneje vključiti, prav tako pa so imeli možnost izraziti svoje mnenje in se razživeti, medtem ko je vzgojitelj vzdrževal nadzor in otroke seznanjal s posledicami njihovih dejanj. Nekatere dejavnosti so zaradi svoje narave zahtevale večjo mero usmerjanja vzgojitelja, zato otrokom niso omogočale toliko avtonomije pri gibanju in samostojni izbiri. Pri glasbeno-plesnih dejavnostih je bila posledično opažena tudi visoka stopnja samostojnosti, saj so otroci suvereno raziskovali materiale, iskali gibalne rešitve nalog, povezovali vsebine z gibanjem in uporabljali različne nivoje plesnega izražanja brez dodatne vzgojiteljeve spodbude. Omeniti velja, da je bila pri

nekaterih dejavnostih zaradi njihove narave zasnove potrebna večja mera vodenja vzgojitelja, kar je posledično vodilo k nižji stopnji samostojnosti otrok. Raziskave kažejo, da podpora avtonomiji s strani staršev, vzgojiteljev ali sorojencev pozitivno vpliva na otrokovo psihološko blagostanje in izpolnjevanje psiholoških potreb (Kaa-Deeder idr., 2017). Zagotavljanje svobode otroku omogoča izpolnjevanje osnovne psihološke potrebe otrok po avtonomiji, kompetentnosti in povezanosti, kar prispeva k visoki stopnji motivacije in dobremu počutju (Kaa-Deeder et al., 2017).

Ugotavljamo, da so glasbeno-plesne dejavnosti spodbujale skupinsko dinamiko, sodelovanje in skupno ustvarjanje med otroki, ki so skupaj iskali gibalne rešitve in povezovali elemente plesa z vsebino. Otroci so ob poslušanju glasbe doživljali njeno vsebino, svoja doživetja in predstave pa izražali besedno in gibalno, pri čemer so uspešno povezovali intenziteto glasbe z intenziteto gibanja. Izsledke naše raziskave lahko povežemo z drugimi raziskavami, ki kažejo, da so glasbeno-plesne dejavnosti tudi učinkovito sredstvo za spodbujanje prosocialnega vedenja in socialnih kompetenc (Lobo in Winsler, 2006; Tunçgenç in Cohen, 2016). Prav zato je vključevanje glasbeno-plesnih dejavnosti v vzgojni proces ključnega pomena, saj ne le da bogati kulturni in estetski vidik otrokovega sveta, temveč ponuja praktične priložnosti za krepitev socialnih veščin in spodbujanje prosocialnih interakcij, ki so temelj za uspešno medosebno sodelovanje v prihodnosti.

Vzgojitelj igra ključno vlogo v otrokovem razvoju. V naši raziskavi ugotavljamo, da je vzgojitelj pri izvedbi glasbeno-plesnih dejavnosti dajal jasna navodila, spodbujal otroke, uporabljal umirjen ton glasu in omogočal dialog. Prav tako je s svojim zgledom neposredno modeliral pričakovano delovanje otrok. V predšolskem obdobju je takšno modeliranje izjemnega pomena, saj otroci intenzivno opazujejo in posnemajo odrasle okoli sebe, zlasti starše in vzgojitelje. Otroci pridobivajo jasne smernice glede primerne vedenja in se hkrati učijo ključnih socialnih ter čustvenih veščin (Harun et al., 2020). Predšolski otroci so bolj nagnjeni k posnemanju vedenj, ki jih odrasli dosledno modelirajo (Campbell, 1995). Dosledno modeliranje zelenega vedenja predstavlja pomemben člen pri učenju pozitivnih socialnih interakcij, razvoju sočutja, sodelovanja in drugih prosocialnih veščin pri otrocih (Campbell, 1995).

V okviru raziskave smo identificirali tudi tri ključna področja, ki predstavljajo pomanjkljivosti izvedbe glasbeno-plesnih dejavnosti: občutljivost in odzivnost vzgojitelja na doživljanje glasbe otrok, materialne spodbude ter oprema. Naša opažanja kažejo, da ima intenzivnost doživljanja glasbe pomembno vlogo pri zanimanju otrok za vsebino dejavnosti. V nekaterih primerih je intenziven značaj glasbenega dela preveč prevzel pozornost otrok in jih odvrnil od glavne vsebine dejavnosti. To kaže na nujnost prilagajanja glasbe trenutnim potrebam in zaznavam otrok. Prav tako smo ugotovili, da bi lahko bila pri nekaterih dejavnostih povezava med materiali in glasbeno-plesnimi dejavnostmi še bolj izpostavljena. S premišljeno in integrirano uporabo materialov bi otrokom zagotovili še bogatejšo učno izkušnjo. Ugotavljamo tudi, da imajo vzgojiteljeva oblačila pomembno vlogo pri izvedbi dejavnosti, saj omogočajo jasno in učinkovito demonstracijo gibalnih motivov. Pretirano ohlapna oblačila ovirajo jasen prikaz gibov, kar lahko zmanjša učinkovitost izobraževalnega procesa.

Pri izvajanju glasbeno-plesnih dejavnosti smo zaznali tudi nekatere ovire. Medtem ko popoldanski termin lahko vpliva na nižjo zbranost otrok zaradi možne utrujenosti, prostorske omejitve v manjših sobah zavirajo gibalni izraz. Poleg tega lahko moteči zvoki iz okolice sobe negativno vplivajo na koncentracijo, prezahtevni vsebinski motivi pa lahko povzročijo občutke frustracije. Ugotovili smo tudi, da se nekateri otroci v individualnem okolju počutijo bolj izpostavljene in zato zadržane. Vse te ovire zahtevajo natančno premišljevanje in prilagajanje, da se zagotovi optimalno okolje za glasbeno-plesne dejavnosti.

Ugotavljamo, da priložnost za nadaljnji razvoj področja glasbeno-plesnih dejavnosti predstavljajo različni aspekti, ki jih bomo poglobljeno obravnavali v nadaljevanju.

Eden izmed ključnih dejavnikov za uspešnost na tem področju je kontinuiteta glasbeno-plesnih dejavnosti. Otroci, ki so redno izpostavljeni glasbeno-plesnim dejavnostim, pridobivajo dragocene izkušnje in razvijajo svoje spretnosti ter sposobnosti. Poleg redne izpostavljenosti je pomembna tudi nadgradnja obstoječih znanj in veščin. Ko otroci usvojijo določene osnovne tehnike pod vodstvom vzgojitelja, je koristno spodbuditi njihovo samostojnost. To ne le da krepi njihovo samozavest, ampak jih tudi usmerja k inovativnosti in kreativnosti. Eno izmed priložnosti za obogatitev glasbeno-plesnega področja predstavlja tudi povezovanje

teh dejavnosti še z drugimi didaktičnimi materiali, kar omogoči otrokom bolj celovito in interdisciplinarno izkušnjo učenja.

5 Sklep

Raziskava se osredotoča na značilnosti izvedbe glasbeno-plesnih dejavnosti v skupini otrok v vrtcu Montessori. Raziskava ponuja dragocen vpogled v pomen implementacije glasbeno-plesnih dejavnosti v vrtcih montessori in poudarja vlogo okolja, vzgojitelja in samih dejavnosti pri otrokovem celostnem razvoju.

Raziskovalna vprašanja, ki smo si jih zastavili, so se osredotočala na različne vidike otrokovega doživljanja in izražanja med glasbeno-plesnimi dejavnostmi, na otrokov interes in avtonomijo ter vlogo vzgojitelja in okolja montessori pri izvajanju le-teh. Ugotovili smo, da so otroci pri glasbeno-plesnih dejavnostih izkazovali visoko stopnjo interesa, motivacije, ustvarjalnosti in samostojnosti. Prav tako smo ugotovili, da ima vzgojitelj ključno vlogo pri uspešni izvedbi teh dejavnosti, saj s svojim zgledom in podporo otrokom omogoča optimalno učno okolje in jim obenem predstavlja navdih za njihovo lastno dejavnost. Hkrati smo prepoznali tudi nekaj pomanjkljivosti v izvedbi glasbeno-plesnih dejavnosti, kot so občutljivost vzgojitelja na doživljanje glasbe otrok, potreba po boljši povezavi med materiali in dejavnostmi, prostorske omejitve, moteči zvoki ipd.

Naše ugotovitve predstavljajo izhodišče za nadaljnje raziskave in izboljšave v pedagoškem pristopu in okolju montessori ter za boljše razumevanje otrokovega doživljanja in izražanja skozi glasbeno-plesne dejavnosti. Smiselno bi bilo izvesti nadaljnje študije na večjem vzorcu, kar bi omogočilo pridobitev bolj reprezentativnih rezultatov. S tem bi lahko bolje razumeli razlike med posameznimi otroki ter prepoznali (identificirali) morebitne specifične potrebe in interese različnih skupin otrok. S povečanjem vzorca bi lahko prav tako bolj natančno preučili različne vidike okolja montessori in vloge vzgojiteljev pri izvajanju teh dejavnosti. S tem bi lahko pridobili globlje in bolj celovite uvide v vlogo glasbeno-plesnih dejavnosti pri otrokovem razvoju ter prispevali k nadaljnjemu izboljšanju pedagoškega pristopa v vrtcih montessori.

Nadaljnje raziskave na tem področju bi se lahko osredotočile na podrobnejše študije, ki bi raziskale, kako se lahko glasbeno-plesne dejavnosti prilagajajo individualnim potrebam otrok v okolju montessori. Prav tako bi lahko raziskovali vlogo teh dejavnosti pri dolgoročnem razvoju otrok in njihovi uspešnosti v kasnejšem šolskem in družbenem življenju. Z nenehnim izpopolnjevanjem in raziskovanjem bomo lahko še bolj optimizirali izvajanje glasbeno-plesnih dejavnosti in izkoristili njihov potencial za izboljšanje otrokovega razvoja.

Ključnega pomena je, da se glasbeno-plesne dejavnosti izvajajo premišljeno, ob upoštevanju otrokovih potreb, interesa in okoljskih pogojev. Pravilno načrtovanje, usmerjanje in prilagajanje teh dejavnosti lahko prispeva k razvoju otrokove ustvarjalnosti, socialnih veščin ter pozitivnemu doživljanju glasbe in gibanja v okolju montessori.

Literatura

- Anttila, E. (2018). *The potential of dance as embodied learning*. qt3s7118mr.pdf (escholarship.org)
- Barrett, F., & Janata, P. (2016). Neural responses to nostalgia-evoking music modeled by elements of dynamic musical structure and individual differences in affective traits. *Neuropsychologia*, *91*, 234–246. <https://doi.org/10.1016/j.neuropsychologia.2016.08.012>
- Bjorklund, D. F. (2022). *Children's Thinking: Cognitive Development and Individual Differences*. SAGE Publications, Inc.
- Blood, A., & Zatorre, R. (2001). Intensely pleasurable responses to music correlate with activity in brain regions implicated in reward and emotion. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, *98*, 11818–11823. <https://doi.org/10.1073/pnas.191355898>
- Derm, V., Tsapakidou, A., Zachopoulou, E., in Gini, V. (2001). Complexity of Rhythmic Ability as Measured in Preschool Children. *Perceptual and Motor Skills*, *92*(3), 777–785. <https://doi.org/10.2466/pms.2001.92.3.777>
- Fitch, W. T. (2016). Dance, Music, Meter and Groove: A Forgotten Partnership. *Frontiers in Human Neuroscience*, *10*:64, 1–7. doi:10.3389/fnhum.2016.00064
- Frith, E., Loprinzi, P., & Miller, S. (2019). Role of Embodied Movement in Assessing Creative Behavior in Early Childhood: A Focused Review. *Perceptual and Motor Skills*, *126*, 1058–1083. <https://doi.org/10.1177/0031512519868622>
- Galikowska-Gajewska, A. (2017). The Sound in Movement Interpretation of the Selected Music Pieces by Debussy, Cage, Penderecki, Szalonek, Dobrowolski, Olczak, Kaiser. *Belgrade Journal of Music and Dance*, *2*:4. Retrieved <https://accelerandobjmd.weebly.com/issue2/9-the-sound-in-movement>
- Hidi S. (2000). An Interest Researcher's Perspective: The Effects of Extrinsic and Intrinsic Factors on Motivation. V C. Sansone & J. M. Harackiewicz (Ur.), *Intrinsic and Extrinsic Motivation: The Search for Optimal Motivation and Performance* (str. 309–339). San Diego: Academic Press.
- Hohmann, M., & Weikart, D. P. (2005). Education and learning pre-school children. *Ljubljana: State published Slovenia*.
- Isaacs, B. (2014). *Bringing the Montessori Approach to Your Early Years Practice*. Routledge.

- Joyce, M. (1994). *First steps in teaching creative dance to children*. Mountain View, CA: Mayfield Publishing Company.
- Juntunen, M.L. & Hyvönen, L. (2004). Embodiment in musical knowing - How body movement facilitates learning within Dalcroze Eurhythmics. *British Journal of Music Education* 21(2), 1–16. <https://doi.org/10.1017/S0265051704005686>
- Kaap-Deeder, J. v. d., Vansteenkiste, M., Soenens, B., & Mabbe, E. (2017). Children's daily well-being: the role of mothers', teachers', and siblings' autonomy support and psychological control. *Developmental Psychology*, 53(2), 237–251. <https://doi.org/10.1037/dev0000218>
- Kaufmann, K. in Ellis, B. 2007: Preparing pre-service generalist teachers to use creative movement in K-6. *Journal of Dance Education* 7/1, 7–13.
- Kordeš Demšar, M. (2006). Montessori pedagogika [Recenzija knjige Srkajoči um M. Montessori]. *Srkajoč um*, 7–10. Uršulinski zavod za vzgojo, izobraževanje in kulturo.
- Leman, M. (2016). *The expressive moment: How interaction (with music) shapes human empowerment*. London, UK: The MIT Press
- Lillard, A. S. (2019). Shunned and Admired: Montessori, Self-Determination, and a Case for Radical School Reform. *Educational Psychology Review*, 31(4), 939–965. <https://doi.org/10.1007/s10648-019-09483-3>
- Lillard, P. P. (2017). *Montessori: A Modern Approach*. Oxford University Press.
- Lobo, Y. B. and Winsler, A. (2006). The effects of a creative dance and movement program on the social competence of head start preschoolers. *Social Development*, 15(3), 501–519. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9507.2006.00353.x>
- Loersch, C. & Arbuckle, N. (2013). Unraveling the mystery of music: music as an evolved group process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 105 5, 777–798. <https://doi.org/10.1037/a0033691>
- Montessori, M. (2006). *Srkajoč um*. Uršulinski zavod za vzgojo, izobraževanje in kulturo.
- Nijs, L. in Bremmer, M. (2019). Embodiment in Early Childhood Music Education. In S. Young, B. Ilari (Eds.): *Music in Early Childhood: Multi-disciplinary Perspectives and Inter-disciplinary Exchanges. International Perspectives on Early Childhood Education and Development*, 27 (pp. 87–102). Springer Nature. https://doi.org/10.1007/978-3-030-17791-1_6
- Rödel, S. S. (2020). Pedagogical-phenomenological video analysis. V M. Huber, D. E. Froeblich (Ur.), *Analyzing Group Interactions: A Guidebook for Qualitative, Quantitative and Mixed Methods*, 26–36.
- Sokovikova, N. (2017). Modern strategy in dance education. *Accelerando. Belgrade Journal of Music and Dance*, 2:4. <https://accelerandobjmd.weebly.com/issue2/4-modern-strategy-in-the-dance-education>
- Tunçgenç, B. and Cohen, E. (2016). Interpersonal movement synchrony facilitates pro-social behavior in children's peer-play. *Developmental Science*, 21(1), e12505. <https://doi.org/10.1111/desc.12505>
- Wehrich, H. (1982). The TOWS matrix - A tool for situational analysis. *Long Range Planning*, 15(2), 54–66.
- Zentner, M., & Eerola, T. (2010). Rhythmic engagement with music in infancy. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 107(13), 5768–5773. <https://doi.org/10.1073/pnas.1000121107>

SUMMARY

Nowadays it's crucial to actively foster a child's expression and experience, as this facilitates the comprehensive growth and blossoming of their unique potentials. In line with humanistic-constructivist views, the Montessori pedagogy stands out as an approach that centres on the child as an individual, providing a nurturing environment tailored to their needs. A cornerstone of the Montessori setting is the high level of child autonomy, enabling spontaneous learning. Children are granted the freedom to explore a prepared environment, move freely, choose activities, and manage their time. Through this approach, children are holistically engaged, both mentally and emotionally, in the learning process.

Literature addressing the area of music and dance activities in Montessori kindergartens is extremely scarce, both in Slovenia and abroad. There is a pressing need within Montessori pedagogy to enrich this domain. To this end, as part of a diploma thesis (Novak and Vogrinc, 2023), nine music and dance activities were developed, grounded in Montessori didactic guidelines as well as current insights from music and dance didactics. The foundation for designing these music and dance activities was based on select Montessori materials (line; land, water, air; geometric cabinet; planets; pink tower; leaf cabinet, life cycle of a bean), chosen for their potential to integrate with music and dance domains. Various methods and forms of work were employed, with a particular emphasis on the children's musical and dance expression and experience during the activities.

The aim of our research is to gain insight into the characteristics of conducting music and dance activities within a Montessori kindergarten group. Montessori pedagogy is a child-centered educational approach where nurturing and promoting a child's interest, creativity, independence, and autonomy play a pivotal role. We aim to determine the observed effects of these music and dance activities in terms of expressed interest, creativity, independence, autonomy, dance expression, and the children's musical experience and expression. With a goal to enhance practice, we wish to identify the strengths, weaknesses, challenges, and opportunities of integrating music and dance activities in Montessori kindergartens.

The study offers valuable insights into the importance of integrating music and dance activities in Montessori kindergartens and emphasizes the role of the environment, educators, and the activities themselves in a child's holistic development. Our research questions centered on various aspects of a child's experience and expression during music and dance activities, their interest and autonomy, and the role of the Montessori educator and environment in facilitating these activities. We found that children displayed a high level of interest, motivation, creativity, and independence during these activities. Additionally, the educator plays a pivotal role in the successful execution of these activities, serving as both a role model and a source of support, creating an optimal learning environment and inspiring the children in their own activities. However, we also identified some shortcomings in conducting music and dance activities, such as the educator's sensitivity to children's music experiences, the need for a better connection between materials and activities, spatial constraints, and distracting noises.

It's essential that music and dance activities are conducted thoughtfully, considering the child's needs, interests, and environmental conditions. Proper planning, direction, and adaptation of these activities can foster the development of a child's creativity, social skills, and positive experiences with music and movement within the Montessori environment.